

BIG DATA în contextul digitalizării Uniunii Europene

Sebastian-Andrei COFAS¹

Abstract

Lucrarea examinează modul în care Uniunea Europeană abordează prioritar transformarea digitală în vederea accelerării tehnologiei și avansul inteligenței artificiale. În martie 2021, Parlamentul European a adoptat un raport în concordanță cu Strategia Comisiei Europene privind datele, evidențiind necesitatea unui cadru normativ transparent și adaptat la nevoile actuale. Cu aspirația de a deveni lider în economia datelor, Uniunea Europeană se angajează să stabilească noi standarde conforme cu valorile sale, conceptul de "Big Data" ocupând un loc central în strategia UE pentru tranziția digitală și verde până în 2030. Astfel, lucrarea sprijină analiza cadrului normativ european privind "Big Data", dar și a noilor tehnologii, pledând totodată pentru transpunerea unor reglementărilor etice la nivel național pentru o gestionare responsabilă a acestor noi categorii de resurse.

Cuvinte-cheie: *Transformare digitală, Big Data, Uniunea Europeană, Tranziție verde, Inteligență artificială.*

Aspecte introductive

Transformarea digitală europeană reprezintă o prioritate într-o lume în care dezvoltarea inteligenței artificiale și a tehnologiei are o creștere fulminantă, iar crizele prin care omenirea a trecut în ultimii ani au impus nevoia găsirii de alternative, mult mai eficiente și care să contribuie la tranziția verde, mult necesară. La data de 25 martie 2021, în cadrul unei sesiuni plenare, Parlamentul European a adoptat propriul său raport, ca și răspuns la Strategia Comisiei Europene privind datele, fiind solicitată în mod expres o legislație care să pună în prim plan interesele umane, cu o metodologie de aplicare/transpunere în modul digital, care să aibă ca principii de bază transparența și confidențialitatea. Cu toate că la nivel mondial există competitori care au capacitatea de a inova într-un ritm rapid și de a dezvolta moduri proprii de a utiliza datele, Uniunea Europeană are potențialul de a deveni un lider în economia datelor, stabilind noi standarde în conformitate cu valorile europene, care vor ajunge să fie aplicate la nivel internațional.

Conceptul de „Big Data” a fost introdus ca unul dintre pilonii principali ai strategiei UE de tranziție digitală până în 2030 și, implicit, ai strategiei verzi, oportunitățile create de acest sector ajutând UE să atingă neutralitatea climatică până în 2050. În același timp, politicile propuse au în vedere necesitatea dobândirii de

¹ Student, Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Drept, e-mail: cofassebastian21@stud.ase.ro.

competențe digitale la o scară mult mai largă, cu scopul digitalizării serviciilor publice, toate aceste schimbări respectând drepturile și valorile fundamentale ale omului. Astfel, după ani la rând în care reglementarea spațiului digital nu s-a axat pe reglementarea sa, ci pe stimularea companiilor care au dezvoltat aceste tehnologii, Uniunea Europeană își asumă rolul de a crea un echilibru între mediul privat și cel public, în beneficiul cetățenilor săi.

Datele reprezintă o componentă fundamentală a economiei digitale și o resursă esențială pentru asigurarea tranziției verzi și a tranziției digitale. În termeni generali, conceptul „big data” se referă la „practica combinării unor volume uriașe de informații (inclusiv date cu caracter personal) de proveniență diversă și analiza acestora, folosind algoritmi pentru a fundamenta deciziile²”. „Bigdata” sunt expuse la o creștere exponențială, atât în disponibilitate, cât și în utilizarea automatizată a informațiilor digitale și se bazează nu doar pe capacitatea tot mai mare a tehnologiei de a sprijini colectarea și stocarea unor volume mari de date, ci și pe capacitatea acesteia de a analiza, de a înțelege și de a profita de întreaga valoare a datelor (în special cu ajutorul aplicațiilor de analiză). Este important de amintit faptul că la nivelul Uniunii Europene există deja cantități enorme de date calitative stocate, non-personale, care încă nu au fost puse în valoare, iar acest volum este în continuă creștere. Dacă în 2018 la nivel european existau stocați 33 de Zetabiți (Zb) de date (un Zetabit reprezentând 1 trilion de Gigabiți (Gb)), se estimează că în 2025 se va ajunge la 175 de Zb³, situație care necesită găsirea de modalități prin care aceste date pot valorificate și accesibile în limitele legii.

Ideea prezentei lucrări vine ca o provocare legată de analiza, stocarea, transferul, interogarea și securizarea datelor purtătoare de conținut informațional, în contextul unei legislații europene specifice „Big Data”, care se dorește a fi reglementată și documentată la nivel național într-un mod echitabil și etic, astfel încât să se poată atinge maximul în ceea ce privește exploatarea valorii acestui volum enorm de date, dar în conformitate cu drepturile fundamentale ale persoanelor.

Corpul lucrării

Etimologia termenului „Big Data” datează de la mijlocul anilor 1990 și se referă la manipularea și analiza unor seturi masive de date. A fost adus în discuție pentru prima dată în anul 1998, de John R. Mashey, un specialist din domeniul informaticii, în lucrarea „Big Data and the Next Wave of Infrastruc”. Ulterior, în anul 2000, Peter Lyman și Hal R. Varian publică lucrarea „How Much Information?”, aceasta fiind și primul studiu în care se cuantifică informația nou creată anual la nivel mondial. În 2001, Douglas Laney a detaliat faptul că „Big Data” se caracterizează prin trei trăsături aparte, idee recunoscută ca și „cei trei V”:

 volumul (format din cantități enorme de date, fiind influențat și de

2 <https://www.europarl.europa.eu/committees/en/big-data/product-details/20161026>

3 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1113.

- ☛ creșterea surselor dela care provin datele);
- ☛ **viteza** (rapiditatea cu care se generează, colectează și prelucrează datele, în timp real) și;
- ☛ **varietatea** (diversitatea datelor digitale, din punct de vedere al formatului - structurată, semistructurată și nestructurată -, dar și al provenienței, al sursei care a generat datele).

Practica anilor a demonstrat complexitatea seturilor mari de date, astfel că pe lângă cele trei caracteristici anterior menționate s-au mai identificat și altele, după cum urmează:

- ☛ **veridicitatea** (calitatea datelor și a surselor acestora - „trusted sources”, dar totodată integritatea și exhaustivitatea setului de date);
- ☛ **valoarea** (modul prin care analiza și prelucrarea datelor poate conduce la cuantificarea acestora, dar și posibilitatea corelării acestor informații);
- ☛ **variabilitatea** (inconveniența secvențelor de date, de obicei nestructurate, care conduce la necesitatea filtrării și controlării fluxului de informații).

Deși potențialul acestor seturi de date este unul incomensurabil, „Big Data” prezintă riscuri în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal și a dreptului la confidențialitate pentru persoanele vizate. Dintre acestea pot fi specificate următoarele:

☛ gradul de colectare, urmărire și profilare a datelor, fiind luat în considerare faptul că, de obicei, datele sunt combinate din surse variate, acest lucru conducând la o detaliere sporită a acestora;

☛ protecția datelor concepută în produse și servicii (privacy by design/by default) care vizează integrarea confidențialității și a protecției datelor în specificațiile de proiectare și arhitectură a sistemelor informaționale. O inginerie inovatoare și responsabilă poate facilita exercitarea *drepturilor persoanelor fizice (de acces, de opoziție, de restricționare, de rectificare, precum și portabilitatea datelor)*. În același timp, securitatea datelor este îngreunată de viteza cu care volumul de seturi de date crește, situație care poate fi depășită prin conceperea unor sisteme adaptive la nivelul de date pe care îl au de gestionat, filtrarea fiind o componentă esențială în acest proces;

☛ transparența, care poate fi diminuată în lipsa unei informări corespunzătoare a persoanelor vizate care fac obiectul unor decizii automatizate, acestea neînțelegând procesul la care sunt expuse și neavând control asupra datelor lor. Persoanele fizice trebuie să primească informații clare cu privire la ce date sunt prelucrate, inclusiv datele observate sau deduse despre ele, cu privire la modul în care și pentru ce scopuri sunt utilizate informațiile lor, inclusiv logica utilizată în algoritmi pentru a determina presupunerile și predicțiile. Dezvăluirea logicii de luare a deciziilor poate ajuta persoanele fizice să se orienteze mai bine, să verifice dacă concluziile trase de operatorul/împunătorul care prelucrează datele și au impact asupra lor sunt exacte și corecte și, eventual, pot rectifica criteriile care stau la baza și factorii care influențează decizia. Totodată, inclusiv Autoritatea Națională de

Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (A.N.S.P.D.C.P.) trebuie să aibă acces la detaliile despre aceste mecanisme automatizate și ce atingeri pot să aducă ele asupra drepturilor persoanelor vizate;

☞ lipsa unor norme/proceduri interne în conformitate cu legislația în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal. Operatorii/persoanele împuternicite sunt responsabile cu privire la deciziile pe care trebuia să le ia, având în vedere legislația în vigoare din această materie. Astfel, aceștia trebuie să prevadă:

1. dacă orice utilizare a datelor este conformă cu principiul limitării scopului (art. 5, lit. c) „adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar în raport cu scopurile în care sunt prelucrate (reducerea la minimum a datelor)”);
2. dacă datele utilizate inițial într-un anumit context pot fi considerate adecvate, relevante și proporționale pentru a fi reutilizate într-un alt context;
3. dacă în absența obținerii consimțământului persoanelor fizice, operatorul/persoana împuternicită se poate baza pe interesul său legitim pentru a prelucra datele (analiza specifică LIA - „Legitimate Interest Assessment”).

☞ posibilități sporite de supraveghere guvernamentală și abuzuri din partea acestora (un exemplu actual fiind cel al Sistemului de credit social din China, testat deja în unele dintre regiunile țării, care dovedește încălcări flagrante ale drepturilor fundamentale ale omului). Totodată, volumele de date generate conțin cantități foarte mari și diverse de informații despre viața noastră personală, situație care poate conduce în mod clar la deducerea unor tendințe/tipare comportamentale, dar și la identificarea unor detalii individuale, respectiv date cu caracter sensibil (apartenența la diferite forme de organizare, informații privind sănătatea, orientarea sexuală, confesiunea religioasă, afinitatea politică etc.);

☞ discriminarea bazată pe date, care este în mod clar conectată cu problematica menționată anterior, reliefează încheiturile la care se poate ajunge, dacă acest domeniu nu este bine reglementat. În momentul în care vor fi cunoscute toate aspectele despre o persoană, legiuitorii trebuie să asigure că acest lucru nu va contribui într-un mod negativ asupra vieții persoanelor vizate.

Definițiile privind „Big Data” relevă o anumită subiectivitate, din prisma standardului de mărime a unui set de date, întrucât nu există un mod clar de a cuantifica acest lucru. Creșterea exponențială a datelor create și colectate de către tehnologiile interconectate și a fluxurilor de informații primite de la senzori, date de tip voce și multimedia etc. joacă un rol principal în procesul transformării digitale la nivelul tuturor domeniilor. În același timp, pe lângă colectarea și stocarea volumelor mari de date este importantă și conștientizarea potențialului analizei și înțelegerii valorii acestor date.

În cadrul procesului de prelucrare și analiză a datelor este important de reținut faptul că „BigData” combină date structurate (oferă posibilitatea stabilirii unor baze de date sau a unei organizări pe coloane, șiruri etc.), semistructurate și nestructurate (nu sunt organizate într-un mod predefinit, provin din surse variate și

au diverse formate) din care se pot extrage informații esențiale, ce pot fi utilizate în vederea dezvoltării învățării automate („machine learning”) și constituirii unor modele predictive, respectiv de identificare ale unor tipare comportamentale. Tehnologia avansată regăsită în zilele noastre operează într-un timp foarte scurt un număr enorm de date, de ordinul milioanei, modificând succesiv variabilele în vederea stabilirii unor tipare care pot conduce la rezolvarea unei probleme, dar și la un avantaj de ordin competițional. Acest proces de reliefare a tiparelor este cunoscut și sub numele de „minerit” al datelor și utilizează metode matematice și statistice pentru a prelucra datele extrase.

La nivelul Uniunii Europene, „Big Data” se dorește a fi reglementată și documentată într-un mod echitabil și etic, principalul garant la nivelul european al respectărilor propunerilor și prevederilor implementate fiind Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor (AEPD), alături de celelalte Autorități Naționale ale statelor Uniunii Europene, împreună susținând în mod clar dreptul la viață privată și principiul demnității umane în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal și evitându-se astfel un dezechilibru de putere nereglementat între utilizatori și furnizori.

Uniunea Europeană este recunoscută ca un exemplu pentru celelalte state ale lumii în ceea ce privește democrația, progresul și „the rule of law” (supremația dreptului). Deciziile istorice luate de către Uniunea Europeană de-a lungul timpului au creat precedente la nivel internațional, unul dintre exemplele cele mai notorii fiind adoptarea Regulamentului General privind Protecția Datelor General („Data Protection Regulation”), cunoscut ca și RGPD. Acest document a stabilit standarde clare în domeniul colectării, prelucrării și stocării datelor cu caracter personal, elaborarea acestui regulament constituind unul dintre primii pași în efortul de a reglementa lumea digitală, care mulți ani s-a bucurat de o așa-zisă autonomie. În ceea ce privește politicile digitale, începutul „dominației” Uniunii Europene a fost confirmat de capacitatea de a proteja - prin intermediul RGPD - datele cu caracter personal transferate la nivel global, indiferent de locul în care ar ajunge acestea. În consecință, pentru ca un astfel de transfer să poată fi realizat, o țară terță poate fi recunoscută că furnizează un grad corespunzător de protecție al datelor printr-o hotărâre a Comisiei Europene, iar în caz că nu există o asemenea decizie, operatorii și persoanele împuternicite trebuie să-și asume anumite obligații în conformitate cu reglementările UE.

Procesul de adaptare a cadrului normativ la tranziția digitală, în vederea încurajării creșterii economice, respectând și drepturile fundamentale ale omului, relevă și unul dintre cele mai importante proiecte actuale la nivel European și anume Legea Europeană a Datelor („The Data Act”), propusă în luna februarie a anului 2022. Acesta se alătură celorlalte dosare BIG5 în domeniul digital

– „Artificial Intelligence Act”, „Digital Markets Act”, „Digital Services Act” și „Data Governance Act” – și va stabili modul în care vor fi folosite datele generate de dispozitivele conectate, respectiv a datelor din ecosistemul IoT („Internet of Things”), care colectează date non-personale, având rolul de a stimula dezvoltarea unor produse mai bune și a unor algoritmi mult mai complecși, care ne vor simplifica

viața. Prin Legea europeană privind datele se prevede crearea unei Piețe Europene unice a datelor, care își propune să dezvolte o economie de date, cu următoarele caracteristici:

– *dinamică*, prin permiterea circulației libere a datelor în cadrul UE, care să fie accesibile tuturor în vederea dezvoltării unui viitor bazat pe tehnologie și comuniune la nivel regional. Fiecare stat UE își poate aduce aportul asupra acestui domeniu, prin înființarea așa-numitelor spații de date comune și interoperabile („data spaces”), astfel datele esențiale colectate la nivelul acestora fiind puse la comun;

– *atractivă*, prin investiții în noi instrumente și infrastructuri de stocare și prelucrare a datelor, în special în tehnologia cloud, care va facilita convergența europeană în ceea ce privește cercetarea și modernizarea sectoarelor de activitate cheie;

– *stabilă*, existând norme clare de reglementare cu privire la confidențialitatea și protecția datelor, respectiv în domeniul dreptului concurenței. Totodată se asigură punerea la dispoziția persoanelor vizate instrumente în vederea păstrării controlului deplin asupra datelor lor;

– *circulară*, care să susțină obiectivele Pactului verde. Este esențială filtrarea datelor în vederea prelucrării și stocării a datelor care într-adevăr prezintă valoare în cadrul acestor procese de inovație și cercetare. Asemănător RGPD, se recomandă stabilirea unor termene de păstrare a acestor date, pentru a putea recupera spațiul de stocare și elibera suprasolicitarea serverelor și serviciilor care le prelucrează.

Legea privind datele urmărește stabilirea unor norme clare în privința utilizării datelor generate de dispozitivele Internet of Things (IoT), dar și a modului în care produsele sunt proiectate („privacy by design”), pentru a putea înlesni respectarea drepturilor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal la scară largă, dar și crearea acelei valori a datelor. Valoarea acestor date nu are o doar o conotație economică, ci se regăsește în multe alte domenii de activitate, precum siguranța și securitatea, sănătatea, agricultura, mediul înconjurător, sistemul juridic, dar și în plan personal, reliefându-se astfel și caracterul intrinsec al „Big Data”. Practic, seturile de date au potențialul de a:

- stimula inovarea și cercetarea, prin punerea la dispoziție, în timp real, a unor date care în mod normal ar fi fost mult mai greu de obținut și analizat, facilitând și procesele de comparație;

- conduce la adaptare facilă a sectorului de servicii european la preferințele și nevoile clienților în continuă schimbare, prin dezvoltarea unor sisteme care să poată analiza mai mulți factori în ceea ce privește tiparul consumatorului pe un anumit interval de timp;

- liberaliza sectorul economic și de a facilita productivitatea, prin punerea la dispoziția tuturor informațiilor operative comerciale îmbunătățite și actualizate în timp real. Totodată, va avea efecte pozitive mai ales pentru întreprinderile mici și mijlocii, reducând costurile acestora și ajutându-i să își personalizeze serviciile și produsele în conformitate cu cerințele pieței pe care activează;

- eficientiza activitățile sectorului public, un exemplu fiind acela al sistemelor implementate de state în vederea îmbunătățirii gradului de colectare a

taxelor și impozitelor;

- simplifica viața oamenilor, prin digitalizarea orașelor („orașe inteligente” acționate de „Big Data”), dar și a produselor care ne înconjoară (de exemplu, telefoane mobile care au capacitatea de a ne măsura pulsul și să transmită ulterior aceste date în aplicații biomedicale, care pot oferi tratamente personalizate etc.).

Legea europeană privind datele reprezintă pasul concret pe care Uniunea Europeană și-l dorește să îl facă în economie datelor. Această propunere de regulament prevede regulile de armonizare a accesului la date și utilizarea acestora, fiind adoptată de către Comisie la 23 februarie 2022. Noile măsuri vor completa Regulamentul privind guvernarea datelor („Data Governance Act”) propus în luna noiembrie a anului 2020 și fiind primul pas în strategia europeană în ceea ce privește datele din 2020⁴. În ceea ce privește Regulamentul de guvernare a datelor, acest document oferă un cadru legal pentru stimularea disponibilității datelor proceselor și dezvoltarea structurilor intracomunitare de partajare a datelor ce privesc datele, sporind colaborarea și încrederea între statele europene. În același timp, după cum RGPD a invocat nevoia unui responsabil cu protecția datelor („Data Protection Officer”), și acest regulament prevede existența unui „intermediar al partajării de date cu caracter personal”⁵, care va avea scopul de a asista persoanele vizate în procesul de exercitare a drepturilor prevăzute de către Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD).

Astfel, solicitările privind dreptul de acces, opoziție, restricționare, ștergere, respectiv refuzul de a face obiectul unui proces decizional automatizat („decizii bazate exclusiv pe prelucrarea automată, inclusiv crearea de profiluri, care produce efecte juridice care privesc persoana vizată sau o afectează în mod similar într-o măsură semnificativă”⁶) se preconizează că vor crește în urma tendinței de „data ownership”, clienții și utilizatorii devenind mult mai în temă în ceea ce constă în protecția datelor lor și dorind să-și revendice datele și să limiteze răspândirea lor. Acest instrument se inspiră din principiile **FAIR**⁷ în ceea ce privește managementul și administrarea datelor științifice, datele colectate trebuind să fie identificabile (**F**indable), accesibile (**A**ccesible), interoperabile (**I**nteroperable) și reutilizabile (**R**eusable).

Acest regulament va veni în beneficiul cetățenilor, sectorului privat și sectorului public printr-un set de măsuri, precum:

✓ asigurarea unui cadru legal pentru companiile și consumatorii care generează date, securitatea datelor fiind esențială. Pe lângă condițiile ce sunt impuse

⁴ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, O strategie europeană privind datele, Bruxelles, 19.02.2020

⁵ Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind guvernarea datelor la nivel european (Legea privind guvernarea datelor), Bruxelles, 25.11.2020

⁶ „Protecția datelor cu caracter personal - Ghid practic”, Barbur Diana Flavia, Editura C.H. Beck, 2022

⁷ „The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship”, Wilkinson Mark D., Dumontier Michael, Scientific Data Journal, 15.03.2016

celor care doresc să acceseze și să folosească datele, se prevăd și stimulente pentru ca producătorii să investească în continuare în generarea de date de înaltă calitate. Măsurile vor facilita cooperarea între furnizorii de servicii și vor încuraja participarea tuturor actorilor la economia de date, indiferent de mărimea și domeniul de activitate, anticipând practic o deblocare și extindere a pieței cloud la nivel european;

■ prevenirea abuzurilor și dezechilibrelor contractuale între părți, care împiedică transferul echitabil al datelor, de multe ori întreprinderile mici și mijlocii aflându-se în dezavantaj în timpul negocierilor cu companii care se bucură de o poziție semnificativ mai puternică pe piață. De asemenea, Comisia va dezvolta clauze contractuale model pentru a ajuta acești participanți pe piață să elaboreze și să negocieze contracte de partajare echitabilă a datelor;

■ oferirea pârghiilor legale pentru organismele din sectorul public în vederea accesării și utilizării datelor deținute de către sectorul privat, care sunt necesare în scopuri specifice, de interes general.

Concluzii

Așa cum am precizat și pe parcursul lucrării, potențialul „Big Data” este unul incomensurabil, care va produce schimbări multiple asupra vieții noastre de zi cu zi. Tranziția digitală nu trebuie să înlăsească în urmă pe cei vulnerabili sau fără posibilități de a-și apăra interesele, întrucât în continuare domeniul protecției datelor cu caracter personal este prezentat ca unul de nișă și complex, fiind imperativă dezvoltarea cunoștințelor cetățenilor în ceea ce privește valoarea datelor cu caracter personal, respectiv modalităților în care își pot limita expunerea în mediul online.

Totuși, legiuitorii, atât la nivel european, cât și local, trebuie să aibă în vedere reglementarea utilizării sale într-un mod echitabil și care să fie într-adevăr în beneficiul societății umane. Existența unor date de înaltă calitate și interoperabile din diferite domenii sporește competitivitatea și inovarea, asigurând o creștere economică durabilă. Același set de date poate fi utilizat și reutilizat într-o multitudine de scopuri, în mod nelimitat, fără a fi afectat de vreo pierdere în ceea ce privește calitatea sau cantitatea sa. Domeniul juridic se bucură de avantajele utilizării „Big Data”, acesta simplificând anchetele și procesele, dar și reducând apariția erorilor, prin eliminarea subiectivismului și a prejudecăților. Pe lângă rolul reactiv al acestui instrument, se remarcă și utilitățile sale proactive, ajutând la prevenirea criminalității și încriminarea sau exonerarea acuzatului.

Așadar, „Big Data” trebuie să fie utilizate într-un mod responsabil, durabil, protejând drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor, respectiv aplicând și respectând legislația în materie de protecție a datelor.

Propuneri de lege ferenda

Aduc în discuție o propunere recentă de utilizare a unor tehnologii de tip „Big Data” la nivel național, venind din partea Ministerului Finanțelor, prin

intermediul Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Astfel, la finalul lunii noiembrie 2022, reprezentanții Ministerului Finanțelor au dezvoltat un Caiet de sarcini în ceea ce privește achiziția unui sistem informatic bazat pe tehnologia

„Big Data”. Viitorul sistem informatic de date integrate (denumit SIDI) va avea capacitatea de a administra volume masive de date și de a realiza analize în timp real, care pot detecta neconformități de ordin fiscal, dar și să prevadă dacă un contribuabil are intenția de a fraudă statul. Se prevede ca acest sistem să⁸⁷:

- detecteze neconformările fiscale, datele colectate, provenind din diverse surse, inclusiv „video, audio, documente, postări pe rețelele sociale, imagini din orice sursă și alte baze de date”. Aceste informații vor fi analizate pentru a identifica anomaliile și activitățile ilicite din diverse sectoare de activitate, având capacitatea de a anticipa potențialele riscuri asociate contribuabililor, dar și de a descoperi „în mod proactiv riscurile fiscale potențiale pentru a permite inspectorilor să reacționeze înaintea producerii fraudei”;

- alerteze inspectorii ANAF despre activitățile suspecte identificate, fiind vorba de detectarea graduală a activităților suspecte, putând gestiona și resursele umane necesare în vederea investigării cazului;

- constituie un registru electronic al riscurilor fiscale, fiind un pas esențial în digitalizarea organului de specialitate;

- pună bazele unui registru de risc al contribuabilului, categorisind în mod automat firmele și persoanele fizice, printr-o analiză retroactivă, de cel puțin zece ani, iar unde nu există date clare se va realiza și o estimare a fondurilor acumulate până în prezent.

Astfel, deși propunerea prezintă o serie de avantaje de necontestat și conduce România spre digitalizare - un element deficitar al administrației publice - această speță prezintă riscuri în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal. Pentru a fi pusă în practică, trebuie să fie în concordanță cu prevederile RGDP, însă prezintă anumite propuneri și sintagme care pot atrage anumite neconformări cu prevederile la nivelul Uniunii Europene. Astfel, faptul că sistemul va detecta neconformitățile analizând inclusiv elemente „video, audio, documente, postări pe rețelele sociale, imagini din orice sursă și alte baze de date” contravine cu principiile RGDP în ceea ce privește limitarea scopului prelucrării de date și a stocării acestora, reducerea la minim a datelor colectate, integritatea, exactitatea și confidențialitatea acestor date. În același timp, prevederea va conduce în mod clar la prelucrarea de date cu caracter sensibil, care beneficiază de protecție specifică și nu pot fi colectate, prelucrate sau stocate decât pe baza anumitor derogări, din partea ANAF neexistând un temei explicit în acest sens.

În concluzie, consider că Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal trebuie să se sesizeze în această speță și să analizeze propunerile de legi privitoare la mecanismele și condițiile în care se

⁸ Caiet de sarcini – „Produce și servicii pentru implementarea unei platforme de tip BigData și dezvoltarea Sistemului Informatic de date integrate”, Ministerul Finanțelor, Noiembrie 2022.

utilizează „Big Data”, să garanteze securitatea și confidențialitatea acestor date și să respecte dreptul la libertate individuală a fiecărei persoane, respectiv să aducă recomandări Consiliului Legislativ din Parlamentul României. Aplicațiile „Big Data” pot deveni o realitate pentru sectorul public și, în special, pentru sistemul judiciar. Instanțele judecătorești au capacitatea și competența de a colecta, stoca și prelucra o cantitate mare de informații, iar crearea unei infrastructuri digitală de „Big Data” poate ajuta sistemul justiției să se autoreglementeze și să conducă la detectarea și diminuarea riscurilor de corupție.

Bibliografie

Bart Baesens, *Analytics in a Big Data World: The Essential Guide to Data Science and its Applications*, Wiley, 2014.

Caiet de sarcini - Produse și servicii pentru implementarea unei platforme de tip BigData și dezvoltarea Sistemului Informatic de date integrate - Proiect „Administrație performantă prin informație consolidată – APIC”, Ministerul Finanțelor, Noiembrie 2022.

European Economic and Social Committee. 2017. “The Ethics of Big Data: Balancing Economic Benefits and Ethical Questions of Big Data in the EU Policy Context.” European Economic and Social Committee. February 22, 2017 https://mfinante.gov.ro/documents/35673/5542684/ac691325_04112022.pdf <https://senat.ro/legis/PDF/2022/22L722HG.PDF>.

<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-otherwork/publications/ethics-big-data>.

Simon Walkowiak, *Big Data Analytics with R*, Packt Publishing, 2016.

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589801/EPRS_BRI\(2016\)5898_01_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/589801/EPRS_BRI(2016)5898_01_EN.pdf)

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1113

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/LIBE-PR-652625_EN.pdf

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/>

https://www.maastrichtuniversity.nl/sites/default/files/6_big_data_in_the_courtroom_bug_or_feature.pdf

<https://peerj.com/articles/cs-93/>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3084045/>